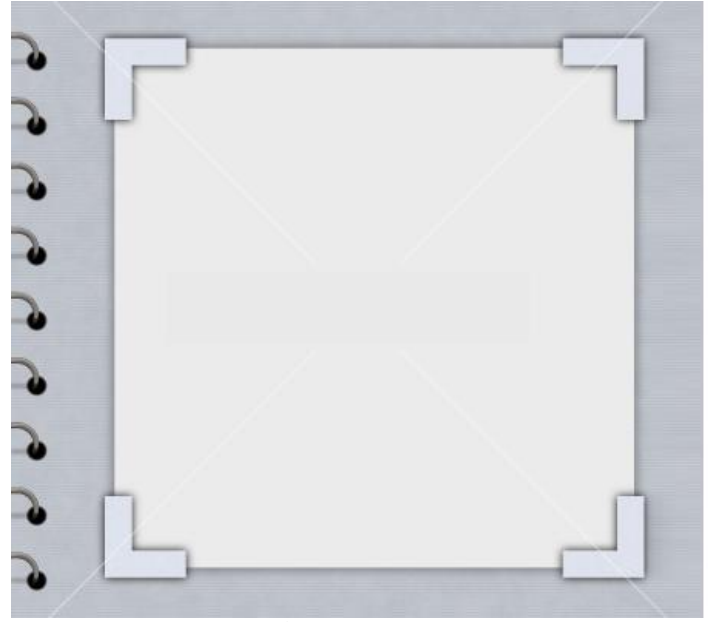
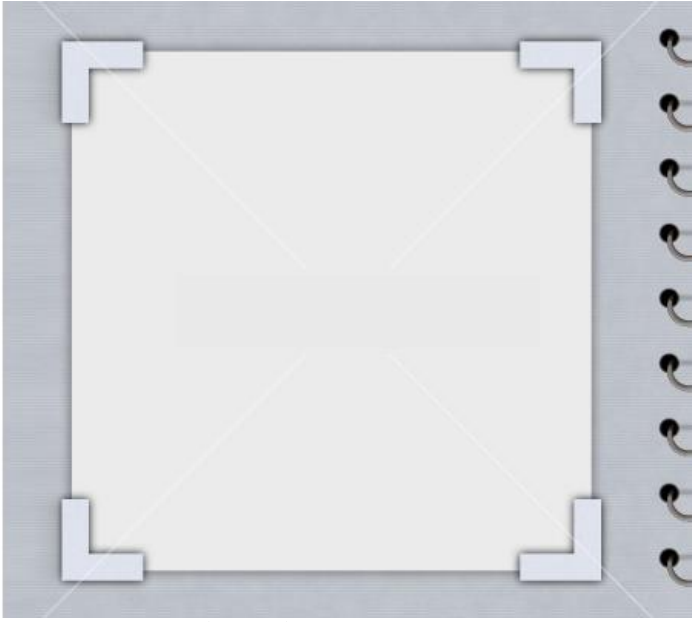

כרשת יתרו
כתבה: דלית ביותן

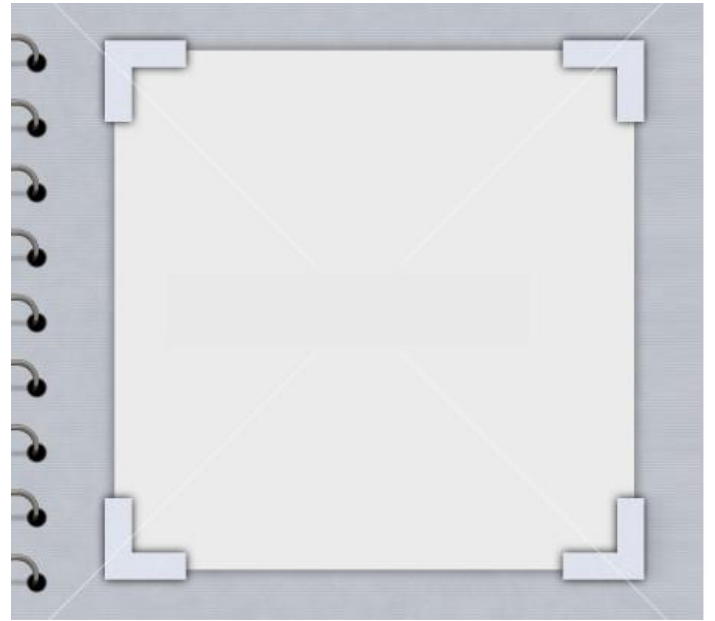
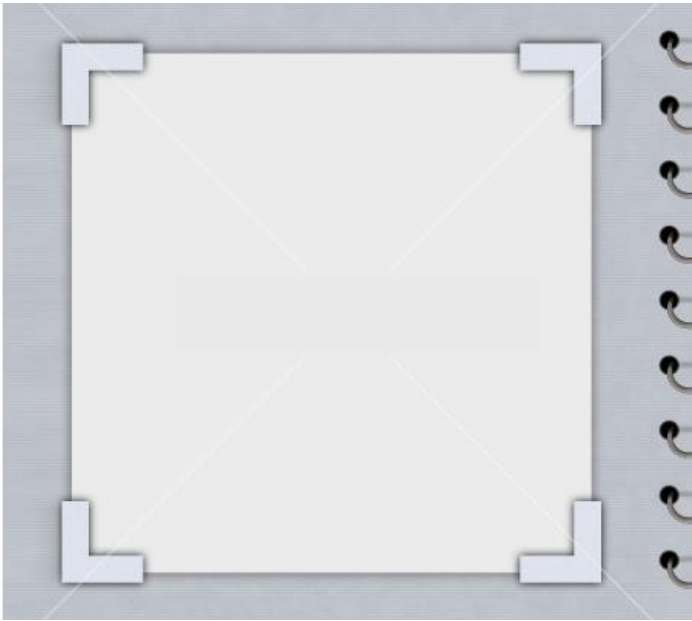
- א. וישמע יתרו, כהן מדֵין, חתן מִשֶׁה,
את כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמִשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ
כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם.
- ב. וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מִשֶׁה אֶת צִפּוֹרָה אִשְׁתּוֹ אַחֵר שְׁלוּחִיהָ.
- ג. וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שָׁם הָאֶחָד גֶּרְשָׁם, כִּי אָמַר: גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נִכְרִיהָ.
- ד. וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי: אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיִּצְלַנִּי מִחֶרֶב פְּרַעֲהוּ.
- ה. וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מִשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל מִשֶׁה
אֶל הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר הוּא חֹנֶה שָׁם, הַר הָאֱלֹהִים.
- ו. וַיֹּאמֶר אֶל מִשֶׁה: אֲנִי חֹתְנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלַיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהוּ.
- ז. וַיֵּצֵא מִשֶׁה לְקִרְאֵת חֹתְנּוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּשְׁק לּוֹ
וַיִּשְׁאַלוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ הָאֵהָלָה.
- ח. וַיִּסְפֹּר מִשֶׁה לְחֹתְנּוֹ אֵת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרַעֲהוּ וּלְמִצְרָיִם
עַל אֹדֶת יִשְׂרָאֵל
אֵת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצָּאתֶם בְּדַרְךְ וַיִּצְלַם ה'.
- ט. וַיִּחַד יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר-עָשָׂה ה' לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד
מִצְרָיִם. י. וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ: בָּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרָיִם וּמִיַּד פְּרַעֲהוּ
אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת-הָעָם מִתַּחַת יַד מִצְרָיִם.
- יא. עֲתָה יַדְעֵתִי כִּי גָדוֹל ה' מְכֹל הָאֱלֹהִים...
- יב. וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מִשֶׁה עִלָּה וְזָבָחִים לְאֱלֹהִים
וַיָּבֹא אֶהָרֶן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חֹתֵן מִשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים.

קריאה יחסה:

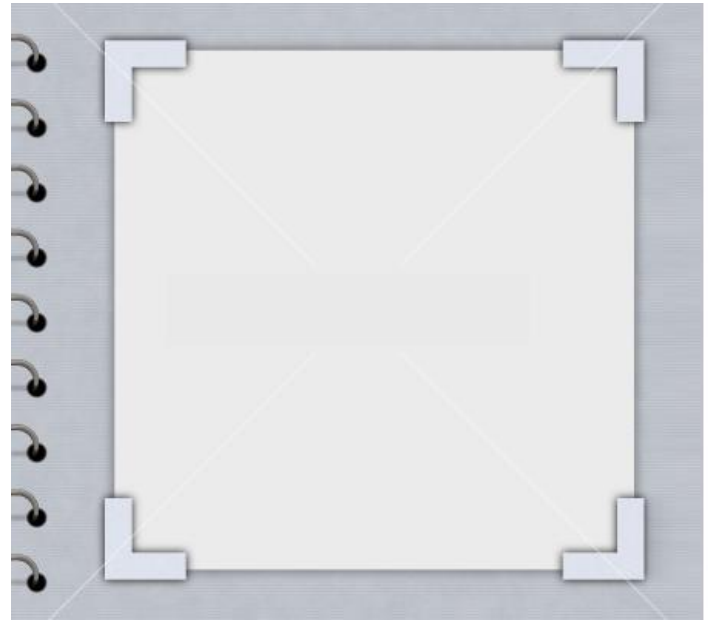
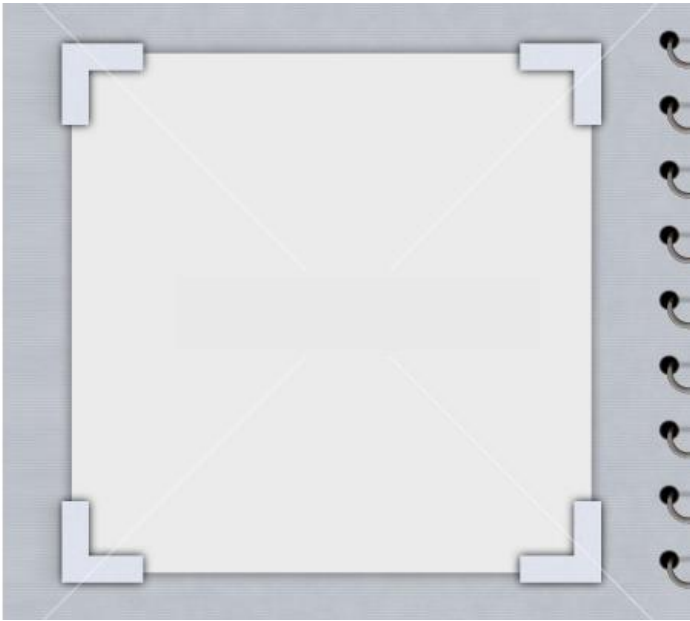

יצירה: משה מספר לבניו הקטנים מה עבר עליהם מאז יצאו ממצריים, ניתן גם לצייר להם

קומיקס או לייצר יחד אלבום תמונות שהראה משה לילדיו ולאשתו.

ריבוי קולות:

"וַיִּחַדּוּ יִתְרוֹ עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר-עָשָׂה ה' לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם"

נסו להסביר את המילה "ויחד" – מה היא מתארת? 🍷

קראו את הפרשנויות הבאות: מה הדומה ומה השונה ביניהן? 📖

רב אמר: שהעביר חרב חדה על בשרו
(כלומר, שמל את עצמו על מנת להצטרף אל העם היהודי...)
(סנהדרין צ"ד; ע"א)

"ויחד יתרו - וישמח יתרו, זהו פשוטו
ומדרשו: נעשה בשרו חדודין חדודין, מיצר על איבוד מצרים."
רש"י

רצונות:

"וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ: בָּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פְּרַעֲהַ אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת הָעָם מִתַּחַת יַד מִצְרַיִם" – מתי הרגשתם צורך לומר "ברוך ה'" על משהו שקרה לכם? על משהו שקרה לטובבים אתכם?

הידעת: מרכת "האמא"

מדברי יתרו למדו חז"ל מכאן למדו חז"ל שאדם הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל צריך לברך על כך: "הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה" (ברכות נ"ד, ע"א).

אדם שניצל באופן אישי יכול להודות באמצעות ברכת הגומל:

"אַרְבָּעָה צָרִיכִין לְהוֹדוֹת:

חֹלָה שְׁנִתְרַפָּא,

וְחַבּוּשׁ שְׁיִצָּא מִבֵּית הָאֲסוּרִים,

וְיֹרְדֵי הַיָּם כְּשֵׁיֶעְלוּ,

וְהוֹלְכֵי דְרָכִים כְּשֵׁיִגְעוּ לִישׁוּב

וְצָרִיכִין לְהוֹדוֹת בְּפָנֵי עֲשָׂרָה, וְשָׁנִים מִהֶן חֲכָמִים,

שְׁנַאָמַר "וַיְרוֹמְמוּהוּ, בְּקַהֲל-עָם; וַבְּמוֹשָׁב זְקֵנִים, יְהַלְלוּהוּ" (תהילים קז, לב).

וְכִיצַד מוֹדֵה? עוֹמֵד בֵּינֵיהֶן וּמְבָרֵךְ:

"בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מִלְּךְ הַעוֹלָם, הַגּוֹמֵל לַחַיִּבִין טוֹבוֹת שְׁגָמְלָנִי כֹל טוֹב"

וְכֹל הַשּׁוֹמְעִים אוֹמְרִים:

"[אמן, מי] שְׁגָמְלָךְ טוֹב, הוּא יְגַמְלָךְ, סְלַח".

(רמב"ם, משנה תורה, ספר אהבה, הלכות ברכות, פ"י, ה"ח)

יג. וְיִהְיֶה מִקְחָרְתָּ וַיֵּשֶׁב מִנְּשָׂה לְשֹׁפֵט אֶת הָעַם

וַיַּעֲמֹד הָעַם עַל מִנְּשָׁה מִן הַבְּקָר עַד הָעֶרֶב.

יד. וַיֵּרָא חֵתָן מִנְּשָׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה לָעַם

וַיֹּאמֶר: מָה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עוֹשֶׂה לָעַם?

מדוע אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדְּךָ וְכָל-הָעַם נֹצֵב עֲלֶיךָ מִן בְּקָר עַד עֶרֶב?

טו. וַיֹּאמֶר מִנְּשָׁה לְחֵתָנוּ: כִּי יָבֹא אֵלַי הָעַם לְדָרֵשׁ אֵלָהִים.

טז. כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי וְשִׁפְטֹתַי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ

וְהוֹדַעְתִּי אֶת חֲקֵי הָאֱלֹהִים וְאֶת תּוֹרָתִי.

יז. וַיֹּאמֶר חֵתָן מִנְּשָׁה אֵלָיו: לֹא טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עוֹשֶׂה.

יח. נָבַל תִּבְּלֵג גַּם אַתָּה גַּם הָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ

כִּי כָבֵד מִמָּךְ הַדָּבָר לֹא תוֹכֵל עֲשֹׂהוּ לְבַדְּךָ.

יט. עַתָּה שָׁמַע בְּקִלְי אִיעֲצָךְ וַיְהִי אֵלָהִים עִמָּךְ

הֵיךְ אַתָּה לָעַם מוֹל הָאֱלֹהִים וְהִבְאֵת אֶת הַדְּבָרִים אֶל הָאֱלֹהִים.

כ. וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת הַחֲקִים וְאֶת הַתּוֹרָת

וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדָּרֶךְ יִלְכוּ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן.

כא. ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל וראי אלהים אנשי אמת שׂנְאִי כָּצַע
 וּשְׂמֵת עֲלֵהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֶשְׂרֵת.
 כב. וּשְׁפֹטוּ אֶת הָעָם בְּכָל עֵת וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל-הַדָּבָר
 הַקָּטָן יִשְׁפֹּטוּ-הֵם וְהַקָּל מֵעֲלֶיךָ וְנִשְׂאוּ אֹתָךְ.
 כג. אִם אֵת הַדָּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה וְצִוְּךָ אֱלֹהִים
 וְיִכְלַת עֲמֹד וְגַם כָּל הָעָם הַזֶּה עַל-מִקְחוֹ יָבֹא בְּשָׁלוֹם.
 כד. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חֲתָנּוֹ וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמַר.
 כה. וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אֲנָשֵׁי-חֵיל מִכָּל-יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֹתָם רִאשִׁים עַל-הָעָם
 שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֶשְׂרֵת.
 כו. וּשְׁפֹטוּ אֶת הָעָם בְּכָל עֵת אֶת-הַדָּבָר הַקָּטָן יָבִיאוּ אֵל מֹשֶׁה וְכָל הַדָּבָר
 הַקָּטָן יִשְׁפֹּטוּ-הֵם.

קריאה יחסה:

מה הבעיה שזיהה יתרו? מהי העצה שנתן למשה?

נסחו מכרז (או מודעה) ל"גיגוס שופטים" – מהן התכונות הנדרשות? מי יכול
 "לגשת למכרז", תוכלו גם לנסח מכתב או קורות חיים של אדם הרואה עצמו
 ראוי לתפקיד.

א. המחזו את המראה שנגלה לעיני יתרו בבוקר במחנה והוביל אותו
 להשיא עצה למשה.
 ב. "ראיון עבודה". מה מספרים המועמדים על עצמם? מה שאל המראיון
 (משה)? על פי מה בחר את השופטים הראויים?

ביטוי קולות:

הוא (רבי ישמעאל בנו של רבי יוסי) **היה אומר:**

אל תהי דן יחידי,

שאין דן יחידי אלא אחד

(פרקי אבות, פ"ד, י)

"ושפטו את העם בכל עת"

כי בהיות להם שופטים רבים ילך העשוק אל השופט בכל עת שירצה וימצאנו מזומן, כי אליך לא יוכל להתקרב בכל עת מפני ההמון הגדול אשר לפניך והטרדה הגדולה אשר לך, ורבים מהם יסבלו החמס הנעשה להם מפני שלא יזדמן להם להגידו לך ולא ירצו לעזוב מלאכתם ועסקיהם עד בא העת הפנאי שיוכלו לגשת אליך. וזה טעם "איש על מקומו יבא בשלום" כי עתה מפני שלא יוכלו לגשת למשפט בכל עת לא ינחו בשלום, כי זה פתח לגוזלים לעשות חמס ולעושקים לעשות מריבה. וטעם על מקומו, אל כל המקום אשר יבאו שמה בהיותם במחנה במדבר (רמב"ן)

- ☛ מדוע לדעת רבי ישמעאל לא טוב שהאדם ישפוט לבדו? מדוע רק הקב"ה (ה"אחד") יכול לדון לבדו את כולם? מדוע לדעת הרמב"ן? האם דעותיהם סותרות?
- ☛ מהו הרווח וההפסד של הנידונים העומדים מול שופט אחד או יותר?
- ☛ מה אתם הייתם מעדיפים לו הייתם באים לדין? שופט אחד או יותר?

רצונות:

"אורח ארצו רואה כל פאצ"

- הפתגם העממי הזה ממחיש את יתרונו של יתרו. שוחחו על כך:
- ☛ מדוע הצליח יתרו לראות את הבעייתיות שבה לא הבחין משה?
  - ☛ האם לא היה מישהו בעם שיכול היה לתת עצה דומה למשה?
  - ☛ מתי אנחנו נזקקים לאנשים זרים כדי לשמוע מהם משהו על עצמינו?
  - ☛ מתי אנחנו מעדיפים עצה דווקא מאדם קרוב?
  - ☛ האם לדעתכם, יש משמעות לכך שרגע לפני מעמד הר סיני מקבל מש עצה כל כך חשובה בהנהגת העם מאדם שאיננו מבני ישראל? מה ניתן ללמוד מכך?

פרקיט

- א. בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַר סִינַי.
- ב. וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַר סִינַי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר וַיַּחֲנוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל נֹגֵד הָהָר.
- ג. וּמִנְשָׂה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן-הָהָר לֵאמֹר:

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל.

ד. אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל-כַּנְּפֵי נְשָׁרִים
וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי. וְעַתָּה אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקִלִּי וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-בְּרִיתִי
וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה מְכֹל-הָעַמִּים כִּי לִי כָל-הָאָרֶץ. וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי מִמְּלַכֶּת
כְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ - אֵלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

ז. וַיָּבֵא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם וַיִּשָּׂם לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר

צִוָּהוּ יְהוָה.

ח. וַיַּעֲנוּ כָּל הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ: כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה
וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם אֶל ה'.

ט. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה: הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הָעָנָן בְּעַבּוֹר! וְשָׁמַע הָעָם
בְּדַבְּרֵי עַמּוּד וְגַם-בְּךָ יֶאֱמִינוּ לְעוֹלָם. וַיַּגֵּד מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם אֶל ה'.
י. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה:

לֵךְ אֶל הָעָם וְקִדְשְׁתֶּם הַיּוֹם וּמָחָר
וְכַכֶּסוּ שְׂמֹלֹתֵם.

יא. וְהָיוּ נְכֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי

כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד ה' לְעֵינַי כָּל הָעָם עַל הַר סִינַי.

יב. וְהִגְבַּלְתָּ אֶת הָעָם סָבִיב לְאַחֵר:

הַשְׁמָרוּ לָכֶם עֲלוֹת בְּהָר וּנְגַע בְּקִצְהוּ כָּל הַנֶּגַע בְּהָר מוֹת יוֹמָת.

יג. לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוֹל! סָקַל אוֹ יָרָה וַיָּרָה אִם-בְּהִמָּה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה
בְּמִשְׁפַּחַת הַיֵּכֶל הַזֶּה יַעֲלוּ בְּהָר.

יד. וַיֵּרֵד מֹשֶׁה מִן הַהָר אֶל הָעָם

וַיִּקְדַּשׁ אֶת הָעָם

וַיַּכְסוּ שְׂמֹלֹתֵם.

איך אנחנו מתכוננים לקראת אירוע גדול ומרגש? ❀

תארו את ההרגשה המקדימה אירוע שכזה? ❀

מדוע נתן ה' לעם שלושה ימים להתכונן? מה קרה במהלך הימים הללו? ❀

ריבוי קולות

התבוננו בשתי היצירות שלפניכם:

ספר המנהגים : מתן תורה

(האמן לא ידוע)

Copyright © Adagp, Paris 2008

מרק שאגאל (1887-1985), צייר
יהודי, בן למשפחה חסידית, נולד
ברוסיה אך עיקר יצירתו וחיו
בצרפת.

- מה דומה ומה שונה בין שתי היצירות? 🍀
- מי נמצא במרכזה כל אחת מן היצירות? 🍀
- כיצד מתואר אלוהים? והעם? 🍀

פרשת יתרו – שיצור לביתת האן: קולות, מראות ודממה

כתבה: טלית ביתן

ג. ומשה עָלָה אֶל-הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מן-הָהָר לֵאמֹר:

כֹּה תֹאמַר לְבֵית יִעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

ד. אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם

וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל-כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלָי.

ה. וְעַתָּה אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-בְּרִיתִי

וְהָיִיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָל-הָאָרֶץ...

ז. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזַקְנֵי הָעָם

וַיִּשָּׂם לִפְנֵיהֶם אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה'

ח. וַיַּעֲנוּ כָל-הָעָם יְחָדָו וַיֹּאמְרוּ:

כָּל אֲשֶׁר-דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה

וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת-דְּבָרֵי הָעָם אֶל-יְהוָה

טז. וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיט הַבְּקָר

וַיְהִי קֹלֶת וּבְרָקִים

וַעֲנַן כְּבֹד עַל הָהָר

וְקוֹל שֹׁפָר חֲזַק מְאֹד

וַיִּחַרַד כָּל-הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה.

יז. וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת-הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן-הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר.

יח. וְהָרַסִּינִי עֵשֶׂן כָּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ

וַיַּעַל עֲשָׂנוּ כְּעֵשֶׂן הַכִּבְשָׁן

וַיִּחַרַד כָּל-הָהָר מְאֹד.

יט. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֲזַק מְאֹד

מֹשֶׁה יִדְבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל.

(שמות פרק יט)

קריאה יחסה

מה הציע ה' לבני ישראל? מה הם ענו לו?

מה קרה בבוקר היום השלישי?

ציירו על בריסטול גדול מה ראו בני ישראל כשיצאו מן המחנה אל ההר

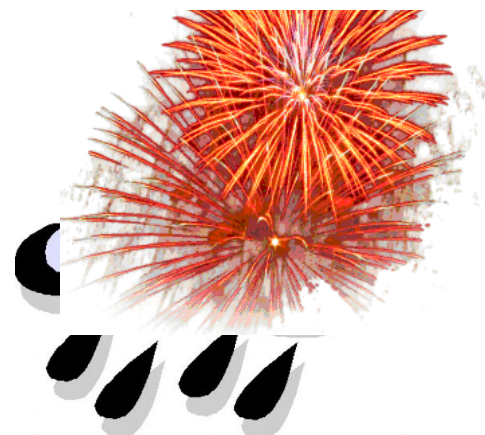
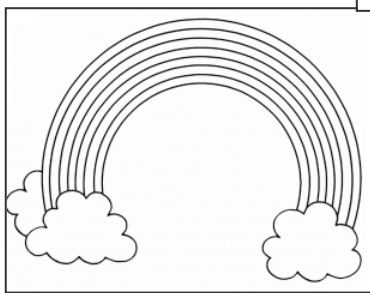
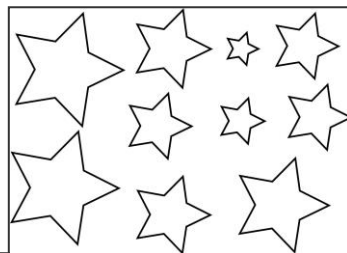
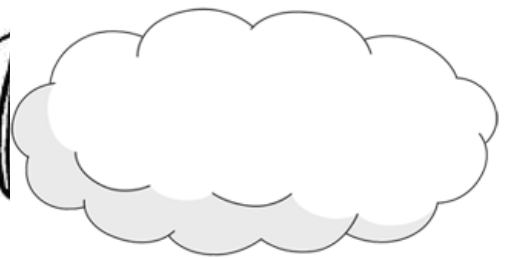
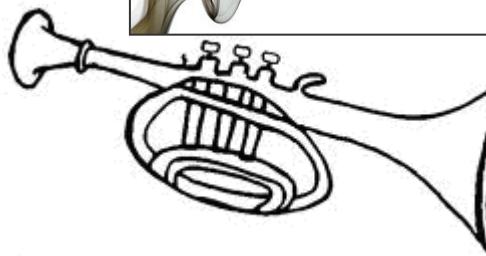
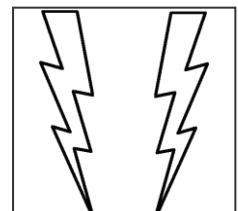
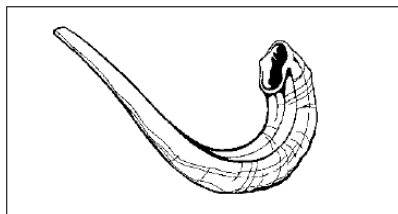
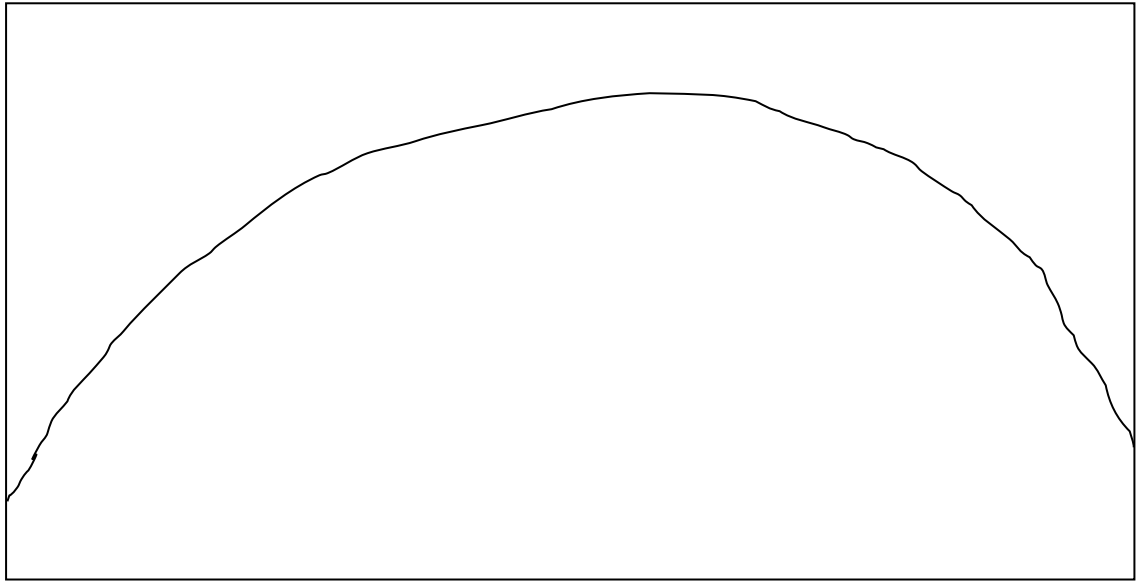
את הפעילות הבאה ניתן לקיים כסוג של **משחק זיכרון**:

הגנת תקריא את הפסוקים הצבועים והילדים ינסו לזכור כמה שיותר מרכיבים ממה שהתרחש

על ההר, אילו אלמנטים מתוך אלו שמופיעים למטה נזכרים בפסוקים:

למשל: על בריסטול נצייר הר- היכן עמדו בני ישראל? מה ראו? מה לא? (ניתן גם לחלק כדף עבודה

עם צביעה, גזירה והדבקה)

מה שמעו בני ישראל בתחתית הר סיני?

מדוע הפעיל הקב"ה קולות ומראות כ"כ מרשימים? מה ביקש לעורר אצל בני ישראל? כיצד התאימו הקולות והמראות המיוחדים לאירוע שעמד להתרחש (מתן תורה)? הסבירו את הביטוי "ויחרד כל ההר", מה פשר המילה יחרד? כיצד יכול הר להיחרד? לגנות: ניתן להסביר לילדים את תופעת ההאנשה – האופן בו אנחנו מייחסים תכונות ורגשות אנושיים לחפצים כדי לבטא דרכם את הרגש שלנו... מה היה תפקיד הרעש והמראות במעמד הר סיני? הוא משך תשומת לב, ריגש, יצר התפעלות ותדהמה. מה היה קורה לו אלוהים לא הפעיל את כל הכלים הללו? האם היו בני ישראל יוצאים מהמחנה? האם היו עומדים דרוכים להקשיב לדבריו?

איזה רגש מתעורר אצלנו למראה תופעות טבע גדולות ומרעישות (וברקים ורעמים למשל)? מה לדעתכם קרה אחרי הרעש והמראות הגדולים ואחרי שבני ישראל התאספו בתחתית ההר? נקרא את האגדה הבאה:

האגדה מספרת

שכשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה לעם ישראל

אף ציפור לא צייצה

אף עוף לא עף

שור לא געה

מלאכים לא עפו ושתקו

הים לא זז ממקומו

בני האדם לא דיברו

כל העולם עמד בשקט מוחלט ושמע את הקול

שאמר את עשרת הדיברות

המדרש המקורי:

אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן: כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה צפור לא צוח, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו, שרפים לא אמרו: קדוש, הים לא נזדעזע, הבריות לא דברו, אלא העולם שותק ומחריש ויצא הקול: 'אנכי ה' אלהיך'.

שמ"ר, יתרו

מה קרה? לאנשים? למלאכים? לטבע? 🍀

מדוע עמדו כולם בשקט מוחלט ולא זזו ממקומם? 🍀

(ניתן כאן להשתמש במילים: ציפייה, המתנה, מתח, התרגשות, סקרנות...)

רלוונטי

- מתי אנחנו עומדים בשקט בשקט?
- מתי מבקשים מאיתנו להיות בשקט?
- מתי המבוגרים מתנהגים כך - עומדים בשקט ולא זזים? מדוע הם עושים זאת?
- מתי שמענו מן דממה שכזו?

הצעה לפעילות

צאו החוצה – ייצרו דממה מוחלטת – מה שומעים?

האם בד"כ אנחנו מצליחים לשמוע את הקולות הללו? מה מאפשרת הדממה? מה ניתן לשמוע כשעומדים במקום בלי לעשות כלום ובדממה מוחלטת? איך אני מרגיש במצב כזה? (מבוכה? מנוחה? נעים לי? לא נעים לי? מתחשק לי לצחוק / להפריע?)

אפשרות נוספת: דמיון מודרך (למי שלא יכול לצאת מהכיתה)
 עצמו עיניים והיו בדממה מוחלטת (אותן שאלות)

לגננת: הדממה היא צוהר אל העולם שבחוץ, היכולת לעצור את הכל ולהיות בשקט מאפשרת לנו להפסיק להתרכז בעצמינו, להפסיק לרוץ ולרדוף אחרי צרכינו ולהיות קשוב החוצה: אל הטבע, אל העולם, אל האחר, ואפילו אל האלוהים? אלוהים מושך את תשומת ליבם של בני ישראל באמצעות קולות ומראות מרשימים וכשהם יוצאים מהמחנה וניצבים בתחתית ההר משתררת דממה שמאפשרת באמת להקשיב לו.

אבל הדממה גם מביכה ילדים ומבוגרים – אנחנו לא רגילים לעצור לרגע ולא למלא את החלל במלל. אנחנו נגלה שבשעת דממה שנייצר בגן הילדים יצחקו, יצעקו, ילחשו זה לזה – מדוע? מדוע השקט קשה לי? ניתן כמובן גם לקחת את נושא הדיון להתנהלות הכיתתית- כיצד אני לומד כשאני בשקט? כשחבריי שותקים? ומה קורה כשיש רעש בכיתה והסחות דעת שונות?

פרשת יתרו – שיצור לכיתות א – חוקים

משחק פתיחה

למשחק הפתיחה תזדקקו לפתקים בצבעים שונים (שני פתקים מכל צבע).

- א. נחלק לכל תלמיד בכיתה שני פתקים מאותו צבע
  - ב. נניח את כל הפתקים בערבוביה בקופסא בפינה אחת בכיתה.
  - ג. נבקש מכל ילד ללכת ולקחת בחזרה את פתקיו.
  - ד. על הכיתה לבצע את המשימה בטווח זמן של דקה אחת (המורה תמדוד)
- למורה:** בשלב הראשון תיווצר אנדרלמוסיה. כל הכיתה תרוץ לאותה פינה וכל תלמיד ינסה לחלץ את פתקיו במהירות האפשרית
- נעצור אותם באמצע הפעילות (אם דקה זה זמן ארוך מדי ניתן לקצר) ונשאל: מה קורה עכשיו? מה יוצר את הבלאגן? מה יכול להקל עליכם לבצע את המשימה? קבעו יחד כללים (סדר מסויים, מישהו שיקריא שמות, מישהו שיוציא פתקים ויחלק) לאחר שתבוצע המשימה בזמן נשאל: במה סייעו להם הכללים? מה היה קורה ללא הכללים? כיצד הרגיש כל אחד באופן אישי בחלק שבו שיחקו ללא כללים? ובחלק שבו שיחקו עם כללים?

דיון:

- מהו תפקידם של כללים וחוקים?
- היכן ישנם כללים וחוקים? (בביה"ס, בעיר, במדינה, בעולם, במשחקים ובספורט).
- נסו לחשוב על כל מיני חוקים וכללים שהילדים מכירים. מה מאפשרים הכללים לחברה? כיצד היו נראים חיינו לו לא היו חוקים להתנהגות בכביש? חוקים בביה"ס? מכאן נעבור לנושא פרשת השבוע: בפרשת יתרו, חודשים ספורים לאחר צאתם מארץ מצריים, נתן אלוהים לבני ישראל חוקי התנהגות – מי יודע כיצד נקראו החוקים הללו?

- א. וַיִּדְבֹר אֱלֹהִים אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֶר.
- ב. אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִכַּיִת עֲבָדִים לֹא-יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פְּנֵי...
- ג. לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁוְא...
- ד. זָכוֹר אֶת-יּוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ
- ה. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלָאכָתְךָ יוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה...
- ו. כָּבֵד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ...
- ז. לֹא תִרְצַח

לא תנאף (בכיתה א ניתן לפרש כ: לא תבאוד בקרובים אף....)

לא תגנב

לא תענה ברעך עד שקר (אסור לספר דבר שקר על חבר)

יג. לא תחמד בית רעך... וכל אשר לרעך.

(שמות פרק כ)

קריאה יחסה

- אילו חוקים לא הכרתם קודם? אילו מוכרים לכם מחיי היום יום?
- אילו חוקים נראים לכם הכי קשים לביצוע? אילו הכי קלים? הסבירו מדוע?
- אילו מהחוקים הללו קשורים ליחסים בין בני אדם ואילו לקשרים שבין אדם ואלוהים?
- "לא תחמוד" – האם אפשר לתת חוק כזה? האם ניתן להכריח מישהו שלא לרצות את מה שיש למישהו אחר? מדוע אלוהים נותן חוק כזה? כיצד הייתם מנסחים את החוק הזה אתם באופן שיהיה קל יותר לביצוע?
- הוסיפו דיברות שנראות לכם חשובות ולא מופיעות כאן.

במידה ויאפשר הזמן ניתן ללמוד את אחת הדיברות:

למשל בהקשר של יום המשפחה כדאי לנהל דיון על **כיבוד הורים**:

- מה נקרא לכבד את ההורים?
- מתי אני מכבד את ההורים? איזה סוג של כבוד אני נותן להם
- מתי אני מרגיש שאני לא כ"כ מכבד אותם?
- האם גם ההורים מחויבים בכיבוד ילדיהם?
- כיצד הורי מכבדים אותי?
- האם לכבד זה כמו לאהוב או שזה שונה? במה זה דומה? במה זה שונה?
- כיצד הורי מכבדים את הוריהם?

סיפור

במשפחה אחת גרו זוג הורים ובנם בן השלוש. עימם התגורר גם אבי האב, סבו של הנכד. הנכד גדל והגיע לגיל שלוש. פעם ראה הנכד כי סבא שלו משתמש בכף השונה מן הכפות של אבא ואמא ושאל את סבו: סבא, מדוע אינך אוכל בכף כזאת כמו שלנו? נאנח הסב וענה: הוריק סבורים כנראה שאני צריך לאכול בכף של עץ. לא אמר הנכד דבר, אך למחרת היום נטל כפיס עץ וסכין, התיישב בפינת הבית והתחיל לגלף ולשייף. לעת הצהריים חזר האב הביתה ושאל: איפה הילד? אינני יודע – ענה הסב – הוא היה שם, בפינה.

שאל האב את אשתו : - מה עושה הילד ?
אינני יודעת . כל הבוקר הוא יושב בפינה ומשחק. ילד...
ניגש אליו אביו וקרא : מה אתה עושה פה ?
ענה לו הבן : אני מכין לך כף של עץ , כמו שיש לסבא .
כשתהיה אתה זקן , אתן לך לאכול בכף הזאת ...
(סיפור עמי של יהודי טנג'יר - מרוקו)

- מי מלמד אותי כיצד לכבד את אבי ואת אימי?
- מתי אני יודע לבד מה מכבד אותם ומה לא?

הצגה עניינה – כדאי ללמד כהקדמה לסיפור חטא העגל – הדיבר הראשון :

אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים
לֹא יְהִיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי
(שמות, כ, ב)

- מדוע צריך ה' להזכיר לבני ישראל מי הוא?
  - מדוע הוא מצווה עליהם שלא יעבדו אלים אחרים?
  - באילו אלים אחרים יכלו בני ישראל להאמין?
- נסביר :** בעולם שבו חיו בני ישראל האמינו העמים שמסביבם בקיומם של אלים רבים המנהלים את העולם. אל השמש ואל הים ואל המלחמות ואל האהבה.
גם במצריים שבה חיו בני ישראל האמינו המצרים בקיומם של אלים שונים כך למשל לכל עיר גדולה היה אל שהגן עליה במיוחד ונלחם באלים האחרים. האל אתום היה האל שברא את העולם ואת עצמו :
- " בתוך התהום והחושך ששררו לפני בריאת העולם יצר האל אתום את עצמו בעזרת שימוש במחשבותיו ובכוח רצונו. הוא לא היה גבר ולא אישה. הוא היה בצורה של גבעה והייתה לו עין מיוחדת הרואה הכול והיכולה לשוטט בכל רחבי היקום. לאחר בריאתו חש אתום בודד. הוא ברא ילד וילדה : שו ותפנוט אלי הערפל והלחות... האל החשוב ביותר עפ"י אמונת המצרים היה רע – אל השמש".
- לא רק המצרים האמינו בריבוי אלים ועבדו לאלים שונים כך גם היוונים ששלטו במרבית העולם לאחר המצרים, קראו את הסיפור הבא המתאר את בריאת העולם עפ"י אמונתם של היוונים (סיפור סרוק בדף הבא)
- אברהם אבינו היה הראשון שהאמין כי בעולם יש רק אל אחד המנהל את הכל : את השמש ואת הירח, את הים, את השדות, את הכוכבים ואחראי על גורלם של בני האדם. ולכן בעשרה הדיברות ביקש הקב"ה מעם ישראל להיות עם המאמין באל אחד בלבד – הקב"ה, זה שהוציאם מארץ מצריים.

אָבָא שְׂמִים וְאָמָא אַדְמָה

זַמְנַיִם הָרְחוּקִים שְׁלִפְנֵי תַחֲלַת הַזְּמַן הָיוּ רַק גְּאִיָּה, הָאֲדָמָה מְרֵהִיבַת הָעֵינַי, וּבַעֲלָה אוֹרְאָנוֹס, הַשְּׁמַיִם. אוֹרְאָנוֹס אָהַב אֶת גְּאִיָּה כָּל כֶּף שֶׁכָּרַף סְבִיבָהּ אֶת גְּלִימָתוֹ הַשְּׁחֹרָה, הַמְּשַׁבֶּצֶת כּוֹכָבִים נוֹצְצִים, וְרָקַד עִמָּה בְּכָל רַחְבֵי הָרְקִיעַ.

עַד מֵהֵרָה נוֹלְדוּ לָהֶם שְׁנַיִם-עֶשְׂרֵי יְלָדִים יָפִים, הַטִּיטָאנִים, שֶׁהָיוּ לְאֵלִים וְהָאֵלוֹת הָרֵאשׁוֹנִים.

אַבְל אַחַר כֶּף יְלָדָה גְּאִיָּה הַנְּאוּהָ עוֹד יְלָדִים, וְהֵם לֹא הָיוּ יָפִים כָּלֵל. אוֹרְאָנוֹס שָׁנָא מִיַּד אֶת הַתִּינּוּקוֹת הַקִּיקְלוּפִים בְּעֲלֵי הָעֵינַי הָאֲחֻת, וּכְשֶׁהֲצִיגוּ לְפָנָיו אֶת הַמְּפִלְצוֹת הַמְּכַעְרוֹת לְהַחְרִיד בַּעֲלוֹת מְאֵה הַיְדִים שֶׁנוֹלְדוּ אַחֲרֵיהֶם, הוּא שָׁאָג בְּזַעַם וְכִלָּא אֶת כָּלֵם בְּאַרְץ טְרָטְרוֹס הַנוֹרָאָה, עֵמֶק בְּתַחֲתִיּוֹת הָאֲדָמָה.

גְּאִיָּה, שֶׁאָהָבָה אֶת כָּל יְלָדֶיהָ, מְכַעְרִים כָּכֵל שֶׁהָיוּ, כִּפְעֻסָּה מְאֹד וְנִשְׁבָּעָה לְהַעֲנִישׁ אֶת אוֹרְאָנוֹס. הִיא נִתְנָה מִגַּל-אָבֶן פְּלָאִי לְקְרוֹנוֹס, צָעִיר בְּנֵיהָ, וְשִׁלְחָה אוֹתוֹ לְהִלָּחֵם בְּאָבִיו הַכַּפְּבִיר. קְרוֹנוֹס הָיָה מְפַחֵד עַד אִימָה, אַבְל אָהַב אֶת אִמּוֹ וְתָמִיד צִיַּת לְדַבְּרֶיהָ. הוּא הִתְחַבֵּא בֵּין קַפְלֵי הַגְּלִימָה שֶׁל אָבִיו וְחָכָה עַד שֶׁאוֹרְאָנוֹס הִפְנָה אֶת מַבְטּוֹ. אַז הִנִּיף קְרוֹנוֹס אֶת הַמַּגָּל וּפָצַע אֶת אוֹרְאָנוֹס פָּצַע אָנוּשׁ כָּל כֶּף, שֶׁאוֹרְאָנוֹס נִמְלֵט אֶל הַקְּצוּוֹת הָרְחוּקִים בְּיוֹתֵר שֶׁל הָרְקִיעַ וְלֹא חָזַר עוֹד לְעוֹלָם.

אַז נִשְׂאָה גְּאִיָּה לְפוֹנְטוֹס, הַיָּם, שֶׁכִּפְסָה אֶת גּוֹפָהּ בְּמֵי הַקִּשְׁתׁ בַּעֲנַן הַנְּהַדְרִים שְׁלוֹ, וּכְאוֹת לְאֶהֱבָתָהּ אֵלָיו הִיא יְלָדָה עֲצִים וּפְרָחִים וּבְהֵמוֹת וְצִפְרִים וְיִצּוּרִים מִכָּל סוּג, כּוֹלֵל אֲנָשִׁים. וְיִרְחִים רַבִּים שָׁרְרוּ שְׁלוֹם וְשִׁלוּהָ בְּכָל כְּנַפּוֹת תְּבֵל.